

Eğitim Politikalarının Analizi Konusunun Lisansüstü Tezlerdeki Yeri: Tematik İçerik Analizi*

*The Place of Analysis of Educational Policies in Graduate Theses: Thematic Content
Analysis*

Hamza YAKAR¹, Mine KOZANHAN ÇAKIR²

¹Doç. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihî Temelleri Anabilim Dalı, hmzyakar@gmail.com, 0000-0002-9334-3525

²Bilim Uzmanı, Fen Bilgisi Öğretmeni, mine_kozanhan@hotmail.com, 0009-0009-4715-0632

Araştırma makalesi/ Research Article

Geliş: 23.08.2024

Kabul: 10. 03.2025

Yayın: 15. 07. 2025

Atıf/ Citation

Yakar, H., & Çakır-Kozanhan, M. (2025). Eğitim politikalarının analizi konusunun lisansüstü tezlerdeki yeri: Tematik içerik analizi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 1-24. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.1537788>

Yakar, H., & Çakır-Kozanhan, M. (2025). The place of analysis of educational policies in graduate theses: Thematic content analysis. *Maarif Mektepleri International Journal of Educational Sciences*, 9(1), 1-24. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.1537788>

Öz

Eğitim politikalarının analizine yönelik çalışmalar, eğitim araştırmalarında önemli bir yere sahiptir. Eğitim politikalarının analizinin yapıldığı çalışmalardan biri de lisansüstü tezlerdir. Başlı başına eğitim politika uygulamalarını konu edinen tezlerin yanı sıra, eğitim politikalarının analizinin yapıldığı lisansüstü tezler de bulunmaktadır. Politika analizinde, uygulanan politikaların çıktıları değerlendirildiği için eğitimciler ve politika aktörleri için önemli veriler sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, eğitim politikalarının analizi ile ilgili lisansüstü tezlerin genel eğilimlerini belirlemek, ileride yapılacak farklı boyutlardaki çalışmalara kaynaklık edebilir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunun ele alındığı lisansüstü tezlere bütüncül bir bakış açısı getirerek, araştırmaların

* Bu araştırma, XVI. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi’nde (26-29 Ekim 2023/Sivas) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

genel eğilimlerini belirlemektir. Bu amaçla, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Ulusal Tez Merkezinde yer alan tezler, araştırmancının veri kaynaklarını oluşturmaktadır. Bu çalışmada, belirli ölçütlere ulaşılabilen konu alanı çalışmalarındaki benzerlik ve farklılıkların belirlenerek, söz konusu çalışmalarda var olan durumun benzer veya farklı boyutlarıyla birlikte derinlemesine irdelenmesine imkân tanıdığı için, tematik içerik analizi tercih edilmiştir. Araştırmancının amacına uygun olarak veri kaynakları sınırlandırıldığında, 2001-2023 yılları arasında toplam 92 lisansüstü tez çalışmasının eğitim politikalarının analizine yönelik olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmalar; yayınlandığı yere, yayın yılına, yöntemine, dizinlendiği alana, çalışma konusuna, çalışılan tarihi döneme, tezlerin dayandığı politik belgeye ve politika konularına göre MAXQDA 2020 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmancının sonuçları doğrultusunda, Türkiye’de eğitim politikalarının analizi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin son yıllarda artış gösterdiği ve özellikle belirli üniversitelerde yoğunlaştığı görülmektedir. Ayrıca, tezlerde eğitim sistemi konusunun ağırlıklı olarak ele alınması, eğitim politikalarının daha geniş bir çerçevede incelenmesine ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmalarda nitel yöntemlerin baskın olması, eğitim politikalarının daha çok derinlemesine analiz edildiğini göstermektedir. Bununla birlikte, tezlerde tarihsel dayanak, politika aktörleri ve sosyo-ekonomik faktörlerin öne çıkması, eğitim politikalarının analizinde bu unsurların kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Son olarak, daha çok “genel eğitim politikalarına” odaklanılması, belirli alt politika alanlarının daha az incelendiğini ve dolayısıyla bu alanlarda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim politikası, politika analizi, lisansüstü tez, tematik içerik analizi

Abstract

Studies on the analysis of educational policies have an important place in educational research. One of the studies in which educational policies are analyzed is postgraduate theses. In addition to theses on education policy implementations, there are also postgraduate theses analyzing education policies. Policy analysis provides important data for educators and policy actors as it evaluates the outcomes of implemented policies. From this point of view, determining the general trends of postgraduate theses on the analysis of educational policies can be a source for future studies in different dimensions. The aim of this study is to determine the general trends of the research by providing a holistic perspective on the postgraduate theses dealing with the analysis of educational policies in Türkiye. For this purpose, the theses in the National Thesis Center of the Council of Higher Education (pronounced as YÖK) constitute the data sources of the study. In this study, thematic content analysis was preferred because it enables in-depth examination of the existing situation in these studies with similar or different dimensions by determining the similarities and differences in subject area studies that can be reached with certain criteria. When the data sources were limited in accordance with the purpose of the study, it was determined that a total of 92 postgraduate thesis studies between 2001 and 2023 related to the analysis of educational policies. These studies were analyzed using the MAXQDA 2020 program according to the place of publication, year of publication, methodology, field of indexing, subject of study, historical period studied, political document on which the thesis is based and policy issues. Based on the findings of the study, it is observed that graduate theses analyzing education policies in Türkiye have increased in recent years and are concentrated in certain universities. Moreover, the predominant focus on the education system in these theses indicates the need for a broader examination of education policies. The dominance of qualitative research methods suggests that education policies are analyzed in greater depth. Furthermore, the emphasis on historical foundations, policy actors, and socio-economic factors in the theses highlights the critical role of these elements in the analysis of education policies. Finally, the

tendency to focus primarily on "general education policies" suggests that specific sub-policy areas have been relatively less explored, indicating a need for further research in these domains.

Keywords: Education policy, policy analysis, graduate thesis, thematic content analysis

Giriş

Eğitim kurumundaki uygulamalar, kamu politikasının birer yansımalarıdır. Bu yönüyle, Türkiye’de eğitim sistemini belirleyen etkenlerin birisi eğitim politikalarıdır. Eğitim politikasının belirlenmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi, eğitim bilim açısından önemlidir. Türkiye’de eğitim politikasına yönelik farklı ölçeklerde çalışmalar yapılmaktadır (Özdem, 2015). Bu çalışmalar içerisinde, eğitim politikalarının analiz edildiği çalışmalar oldukça dikkat çekicidir. Türkiye’de bir döneme, bir yöneticiye, bir ülkeye veya bir eğitim alanına yönelik eğitim politikalarının analiz edildiği çalışmalar, eğitime yöne veren politikaları ve eğitim sistemini şekillendiren iç veya dış etkenleri anlamada yardımcı olmaktadır.

Kamuya yönelik konularda hükümetlerin yapmayı veya yapmamayı tercih ettikleri şeyler kamu politikası; hükümetlerin kamuya yönelik eğitim, sağlık, ekonomi, konut, çevre, dış politika, dış ticaret, dezavantajlı grupların hakları, afet vb. konularda yapmayı veya yapmamayı tercih ettikleri şeyleri anlamak ise “politika analizi” olarak tanımlanmaktadır (Çevik, 1998, s.105). Kamu politikası olarak analiz edilen konulardan biri de eğitimidir. Bu noktada, gündeme “eğitim politikası” kavramı girmektedir. Anderson (2006), eğitim politikası kavramını detaylı bir şekilde kendi içerisinde sınıflandırmaktadır. Buna göre eğitim politikası; *politika uygulaması* (politik kararların uygulanması), *politika çıktısı* (uygulanan politikanın sonuçları), *aslî politika* (karar alıcılarının ne yaptığı) ve *süreç odaklı politika* (politikanın kimler tarafından ve nasıl yerine getirildiği) olarak anlaşılmaktadır. Bu ayrıma göre, politika analizi denildiğinde, uygulanan politikaların çıktısı anlaşılmaktadır. Politika analizi; politika değerlendirme araştırması, politika (eylem) araştırması, fayda-maliyet analizi, PEST (politik, ekonomik, sosyal ve teknolojik) analizi, örnek olay çalışması, içerik (söylem ve belge) analizi, zaman serisi analizi, politika süreci analizi gibi politika araştırmalarında yaygın olarak kullanılan bazı analiz yöntem ve teknikleri ile yapılmaktadır (Gül, 2015). Bu yöntem ve teknikler açısından bakıldığında, eğitim politikalarının analizi ile ilgili tezlerin büyük çoğunlukta politika değerlendirme araştırması olduğu söylenebilir.

Eğitim politikaları, hükümetlerin ekonomik, kültürel ve toplumsal hedeflerine göre şekillenirken, bu politikaların bireyler ve toplum üzerindeki uzun vadeli etkileri eğitimin erişilebilirliği, kalitesi ve eşitliği açısından kritik bir rol oynamaktadır (Ball, 2012). Eğitim politikalarının analizi, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak, sosyal adaleti desteklemek ve ekonomik kalkınmayı teşvik etmek için gereklidir (Ozga, 2000). Eğitim politikaları, devletlerin ekonomik, sosyal ve kültürel hedefleri doğrultusunda şekillenirken, bireylerin eğitim olanaklarına erişimini, toplumsal eşitliği ve demokratik katılımı doğrudan etkilemektedir (Paglayan, 2024). Bu politikaların analiz

edilmesi, eğitim sistemlerinin adaletli ve kapsayıcı bir yapıya kavuşmasını sağlamak ve toplum üzerindeki uzun vadeli etkilerini anlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca eğitim politikaları, bir toplumun ekonomik kalkınması, sosyal bütünleşmesi ve kültürel gelişimi için temel bir unsur olarak kabul edilir. Bu politikalar, bireylerin bilgi ve becerilerini artırarak, iş gücü piyasasında rekabet edebilirliklerini ve yenilikçi kapasiteyi destekler (European Commission, 2020). Buna ek olarak, eğitim politikaları sosyal adaleti teşvik etmekte ve toplumsal eşitsizlikleri azaltmada önemli bir rol oynamaktadır (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2018). Bu yüzden eğitim politikalarının analizi, mevcut sistemlerin etkinliğini değerlendirmek ve gelecekteki ihtiyaçlara uygun stratejiler geliştirmek için kritik öneme sahiptir.

Türkiye’de kamu politikası analizi çalışmalarının yaygınlaşması, bu çalışmalarda kullanılan yöntem ve tekniklerin daha iyi anlaşılmasını zorunlu kılmaktadır. Politika analiziyle ilgili yapılan çalışmalarda genel olarak; politika araştırması, politika değerlendirme araştırması, fayda-maliyet analizi, örnek olay çalışması, içerik (söylem ve belge) analizi, zaman serisi analizi, politika süreci analizi ve politik, ekonomik, sosyal ve teknolojik analiz gibi yöntem ve teknikler tercih edilmektedir (Gül, 2015). Eğitim politikalarının analiz edildiği çalışmalarda da bu yöntem ve tekniklerin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Eğitim politikalarının tematik analizi, eğitim sistemlerinde tekrarlayan temaları ve kalıpları belirleyerek, mevcut sorunların derinlemesine anlaşılmasını ve etkili çözümler geliştirilmesini sağlar. Bu yöntem, eğitim politikalarının toplumsal ihtiyaçlara uygunluğunu değerlendirmek ve gelecekteki stratejilerin oluşturulmasında kritik bir rol oynar (Karatay ve Emni, 2022).

Dye (2002), politika analizinin yapısal olarak kendi içerisinde bazı sorunları olduğunu belirtmektedir. Bunlar; ülkelerdeki hükümetlerin tüm sorunları çözmede güçlerinin yetersiz kalması, ülkelerdeki politik sorunların tam olarak anlaşılabilmesi, politika analizi yapılırken sübjektif yorum ve değerlendirmelere yer verilmesi, toplumsal sorunların iç içe girmesi ve dolayısıyla karmaşık bir yapıya sahip olması gibi sorunlardır. Demir’e (2011) göre, politika analizi; belirli politikaların savunuculuğunun yapılması değil, “hükümetlerin yaptıkları, yapılanların gerekçeleri ve yapılanların sonuçlarını” belirlemektir. Bu yüzden, politika analizi konusunda niçin çalışıldığını bilmek önemlidir. Bu alanda çalışma yapmak hem teorik anlamda hem de pratik anlamda bazı ihtiyaçları karşılamaktadır. Politik kararların sebep ve sonuçlarının öğrenilmesi, toplumla ilgili bilgilere sahip olunması (teorik ihtiyaç); problemlerin çözülmesi, politik öneriler geliştirilmesi (pratik ihtiyaç) bu ihtiyaçlara örnek olarak verilebilir.

Türkiye’de son yıllarda yapılan çalışmalar incelendiğinde, birçok konunun politika analizinin yapıldığı söylenebilir. Örnek olarak; *sağlık* (Yılmaz ve Ergül, 2021), *güvenlik* (Şahin ve Sadioğlu, 2023), *kentsel dönüşüm* (Kayıkçı, 2013), *çevre* (Orhan, 2013), *hukuk* (Kuruca ve Işıklı, 2022), *enerji* (Göçoğlu, 2019), ve *eğitim* (Karatay ve Emni, 2022) gibi konularda politika analizleri yapılmaktadır. Eğitim konusu, politika analizi

açısından dikkat çekici bir alandır. Toplumun tüm kesimlerini ilgilendiren bir konu olarak eğitim politikalarının analiz edilmesi daha fazla kişiye hitap etmektedir. Bu çalışmanın problemi, eğitim politikalarının analizi üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin hangi konulara odaklandığını, hangi yöntemleri kullandığını ve zaman içindeki eğilimlerini yeterince ortaya koyan sistematik bir değerlendirmenin eksikliğidir. Bu doğrultuda araştırmada; eğitim politikalarının analizi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin hangi temalara odaklandığı, hangi çalışma konularının öne çıktığı, hangi yöntemsel yaklaşımların kullanıldığı ve analiz edilen politikaların nasıl farklılaştığı sorularına yanıt aranmıştır. Araştırma problemine bağlı olarak bu çalışmanın amacı, eğitim politikalarının analizi konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin eğilimlerini belirlemektir. Bu amaç çerçevesinde, şu alt amaçlara ulaşılması hedeflenmiştir:

Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda hazırlanan lisansüstü tezler;

- Hangi yıllarda hazırlanmıştır?
- Üniversitelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Yayın dili açısından nasıl farklılıklar içermektedir?
- Hangi akademik alanlarda dizinlenmiştir?
- Kullanılan yöntemler bakımından nasıl çeşitlenmektedir?
- Ele alınan çalışma konuları açısından hangi eğilimleri göstermektedir?
- Analiz edilen dönemler bakımından nasıl bir dağılım sergilemektedir?
- Kuramsal dayanakları açısından nasıl değerlendirilmektedir?
- Öne çıkan politika konuları açısından hangi eğilimleri göstermektedir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda yapılan lisansüstü tezlerin eğilimlerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma, tematik içerik analizi ile yapılmıştır. Tematik içerik analiz çalışmaları, aynı konuda yapılmış birden fazla araştırmanın sonuçlarını, eleştirel bir şekilde, belirlenen temalara veya şablonlara bağlı olarak inceleyen, sentezleyen ve yorumlayan çalışmalardır (Walsh ve Downe, 2005). Tematik içerik analizi, aynı konu veya benzer konuları çalışan araştırmacılara bazı kolaylıklar sağlamaktadır. Bu araştırmalar vasıtasıyla, eleştirel olarak bir konudaki çalışmaların eğilimleri görülebilmektedir. Çalık ve Sözbilir (2014), tematik içerik analizini; aynı konu üzerinde yapılan çalışmaların tema veya ana şablonlar oluşturularak, eleştirel bir bakış açısıyla sentezlenmesi ve yorumlanması şeklinde tanımlamaktadır. Tematik içerik analizi, belirli kriterlerle ulaşılabilen konu alanı çalışmalarındaki benzerlik ve farklılıkların belirlenerek, söz konusu çalışmalarda var olan durumun benzer veya farklı boyutlarıyla birlikte derinlemesine irdelenmesine imkân tanıdığı için bu araştırmada tercih edilmiştir. Araştırmada, tezler belirli temalar ve şablonlar çerçevesinde sınıflandırılarak incelenmiş, sentezlenmiş ve yorumlanmıştır. Tematik içerik analizi sayesinde, eğitim politikalarına yönelik

akademik çalışmaların yıllara, araştırma yöntemlerine, analiz edilen dönemlere, öne çıkan politika konularına ve çalışma dayanaklarına göre nasıl bir eğilim gösterdiği belirlenmiştir. Böylece, benzerlikler ve farklılıklar ortaya konularak, alandaki mevcut durum detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Bu yöntem, araştırmacılara konuyla ilgili önceki çalışmaların bütüncül bir perspektiften analiz edilmesini sağlayarak, alandaki boşlukları ve gelecekte yapılabilecek çalışmalara yönelik önerileri belirleme imkânı sunmuştur.

Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda yapılan lisansüstü tezlerin eğilimlerini belirlemek amacıyla tematik içerik analizi yönteminin kullanıldığı bu araştırmada, belirli dahil edilme ve elenme kriterleri doğrultusunda araştırmaya kaynaklık eden çalışmalar seçilmiştir. Analize dahil edilen tezlerin belirlenmesi sürecinde; “çalışmanın amacıyla doğrudan ilişkili olan”, “erişilebilir ve bilimsel standartlara uygun tezler” dikkate alınmıştır. Çalışma kapsamına alınan tezlerin; “eğitim politikalarının analiziyle doğrudan ilgili olması”, “belirli bir akademik standartta (yüksek lisans veya doktora tezi olması) bulunması” ve “ilgili veri tabanlarında kayıtlı olması” temel dahil edilme kriterleri olarak belirlenmiştir. Öte yandan, konuyla doğrudan ilişkili olmayan, eksik veya hatalı veriler içeren, erişime kapalı ya da yöntembilimsel açıdan yetersiz bulunan tezler analiz sürecine dahil edilmemiştir. Çalışmanın güvenilirliğini artırmak amacıyla, belirlenen kriterlere uygunluğu doğrulamak için bağımsız araştırmacılar tarafından çift kör değerlendirme yapılmış ve analiz sürecinde herhangi bir önyargıyı önlemek için sistematik bir inceleme yöntemi izlenmiştir. Bu kapsamda, tematik içerik analizinin güvenilirliğini sağlamak için, kodlama süreci titizlikle yürütülmüş, elde edilen veriler doğrultusunda eğitim politikaları üzerine yapılan çalışmaların eğilimleri bütüncül bir şekilde ortaya konulmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya kaynaklık eden veriler, YÖK ulusal tez merkezi web sayfasından (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>) elde edilmiştir. Eğitim politikalarının analizi ile ilgili lisansüstü tezler “eğitim politikaları”, “eğitim politikası” ve “eğitim politikası analizi” gibi anahtar kelimelerle taranarak ulaşılan tezler tasnif edilmiştir. Veri toplama sürecine yönelik tezlerin sayısı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Veri toplama sürecinde ulaşılan tezlerin sayısı

Anahtar Kelimeler	Tezin Türü	Tez Sayısı	Toplam
Eğitim politikaları	Yüksek Lisans	105	138
	Doktora	33	
Eğitim politikası	Yüksek Lisans	43	54
	Doktora	11	
Eğitim politikası analizi	Yüksek Lisans	75	92
	Doktora	17	

Tablo 1’de gösterildiği gibi, veri toplama sürecinde; eğitim politikalarına yönelik 138 teze, eğitim politikasına yönelik 54 teze ve “eğitim politikası analizine” yönelik ise 92 teze ulaşıldığı belirlenmiştir. Eğitim politikaları ve eğitim politikası anahtar kelimesi ile aranan tezler araştırmacılar tarafından tek tek incelenerek politika analizi yapılıyorsa veri kaynağına dâhil edilmiştir. Fakat bu tezler içerisinde politika analizinin yapılmadığı, asli politikaların belirlendiği ve politika uygulamalarını konu edinen tezler araştırmaya veri kaynağı olarak dâhil edilmemiştir. Verilerin toplanması sürecinde, politika yapımı ile ilgili “politika uygulaması” ve “politika çıktısı” ayırımına dikkate edilmiştir. Bununla ilgili olarak Anderson (2006), politika uygulamasını; politik kararların uygulanması ve politika çıktısını ise; uygulanan politikanın sonuçları olarak tanımlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, politika analizi denildiğinde politika çıktılarının analiz edilmesi anlaşılmaktadır. Bu yüzden bu araştırmada, eğitim politikalarıyla ilgili politika çıktılarının analiz edildiği lisansüstü tezler araştırmanın veri kaynaklarını oluşturmaktadır. Eğitime yönelik politika uygulamaları veya aslî politikalar veri toplama sürecine dâhil edilmemiştir. Dâhil ve hariç tutma ölçütleri dikkate alınarak elde edilen tezlerin, tematik içerik analizi yapılması için araştırma soruları çerçevesinde bir matris oluşturulmuştur. Bu matriste; tezlerin yayın bilgileri (tezin adı, tezin yılı, yazar, tezin türü, tezin dili, yayımlandığı yer ve dizinlendiği konu), tezlerin yöntemi, tezlerin dayandığı politik belge, politika analizi dönemi, çalışma konusu ve politika konusu yer almıştır.

Verilerin Analizi

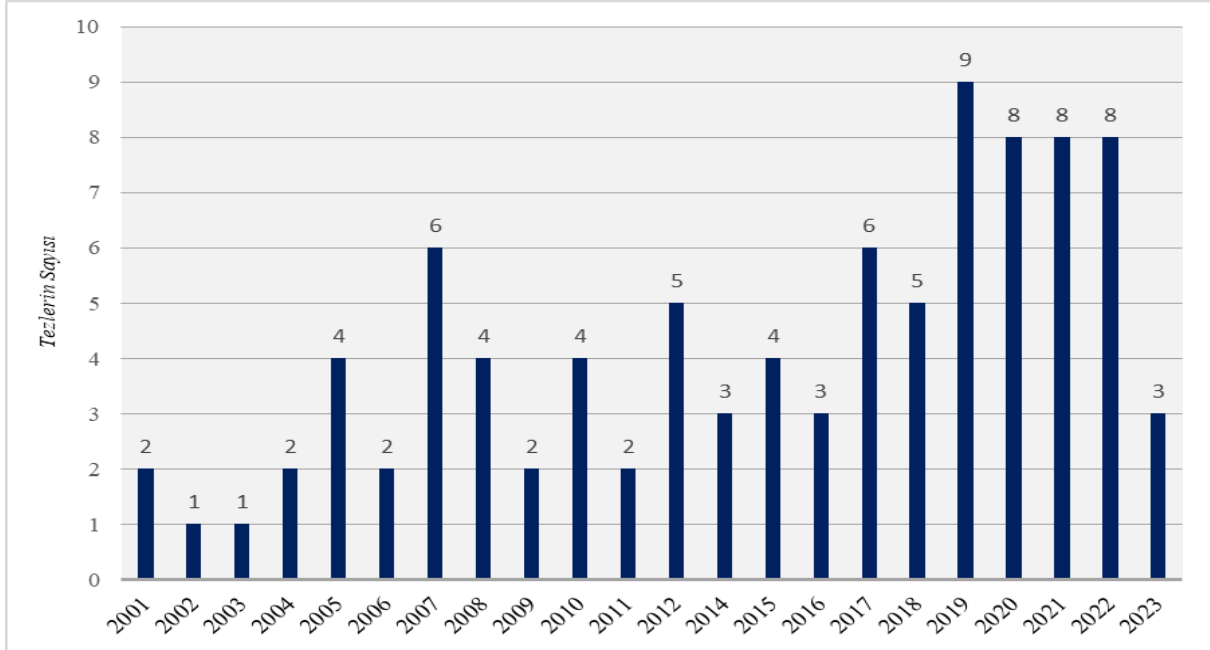
Araştırma için belirlenen veri toplama ölçütleri çerçevesinde elde edilen lisansüstü tezler, MAXQDA 2020 programına aktararak kodlanmıştır. İki araştırmacı tarafından kodlanan veriler, temalara ayrılarak grafikler haline getirilmiştir. Veri analizi sürecinde, herhangi bir veri kaybı yaşanmaması için her tezin iki araştırmacı tarafından uygun şekilde kodlanmasına dikkat edilmiştir. Kodlama sırasında herhangi bir hataya yapmamak için, çalışmaların her biri ayrı ayrı incelenmiştir. Bir tezin araştırmanın amacına uygun olarak kodlanması bitmeden diğer teze geçilmemiştir. Kodlama ve tema oluşturma işlemi yaklaşık bir ay sürmüştür. Kodlamaların güvenilirliği için tezler arasından rastgele seçilen iki tez, çalışmanın yazarları tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Bu işlem sonunda kodların uyum oranı Miles ve Huberman (1994)’ın formülüyle [$\text{Görüş birliği} / (\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı})$] hesaplanarak 0.90 olarak hesaplanmıştır. Kodlayıcılar arası güvenilirlik değerinin yüksek çıkmasından yola çıkarak, incelenen tezlerin kodlamalarının görüş birliğine sahip kodlara uygun olarak yapılmasına karar verilmiştir. Ayrıca kodlama ve tema oluşturma süreci, bir ölçme ve değerlendirme uzmanına paylaşılarak, uzman görüşleri doğrultusunda geçerlik ve güvenilirlik kontrolü yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın sınırlılıkları çerçevesinde yapılan analiz sonuçları, grafikler halinde araştırmanın alt amaçlarına göre alt başlıklar halinde aşağıda sunulmuştur.

Eğitim Politikalarının Analizi Konusundaki Tezlerin Hazırlandığı Yıllara Yönelik Bulgular

Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda araştırma sınırlılıklarına göre yapılan analizde, 2001-2023 yılları arasında toplam 92 lisansüstü tez hazırlanmıştır. Buna göre, Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı Şekil 1’de gösterilmiştir.

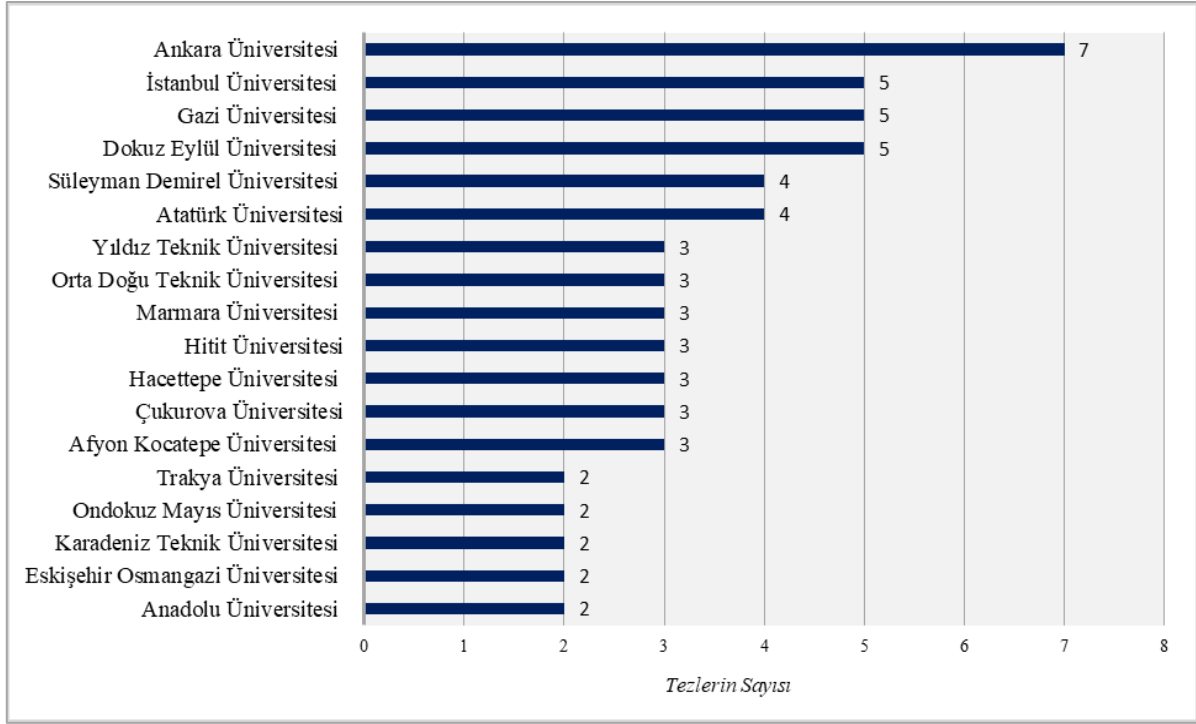
Şekil 1. Araştırmaya kaynaklık eden tezlerin yıllara göre dağılımı

Şekil 1’de gösterildiği gibi, eğitim politikalarının analizi konusunda hazırlanan tezlerin yıllara göre dağılımı grafiği incelendiğinde, 2019 yılından sonra hazırlanan tezlerin sayısında artış olduğu tespit edilmiştir. Buna göre en fazla tezin 2019 yılında, en az tezin ise 2002 ve 2003 yıllarında hazırlandığı tespit edilmiştir. 2019, 2020, 2021 ve 2022 yıllarında ise tezlerin sayısı diğer yıllara oranla daha fazladır. Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda hazırlanan lisansüstü tezler hazırlandığı üniversitelere göre nasıl dağıldığı, aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Eğitim Politikalarının Analizi Konusundaki Tezlerin Hazırlandığı Üniversitelere Yönelik Bulgular

Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda araştırma sınırlılıklarına göre yapılan analizde, toplam 92 lisansüstü tez, 49 farklı üniversitede hazırlanmıştır. Şekil 2’de gösterilen bu tezlerin hazırlandıkları yerlere göre dağılımı incelendiğinde, 18 üniversitede birden fazla tezin hazırlandığı tespit edilmiştir. Buna karşın, 31 üniversitede ise sadece tek bir tez hazırlandığı tespit edilmiştir.

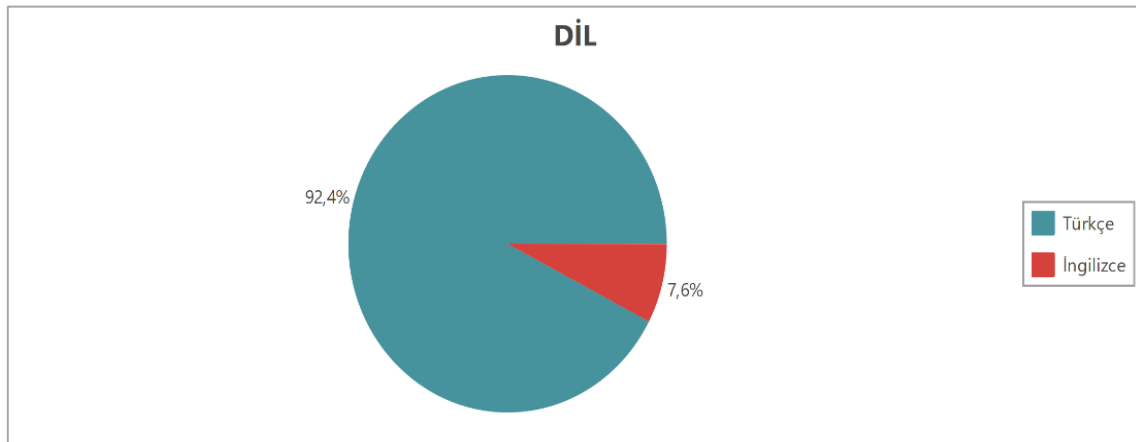

Şekil 2. Araştırmaya kaynaklık eden tezlerin hazırlandığı üniversiteye göre dağılımı

Şekil 2’de gösterildiği gibi, Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda en fazla tezin; Ankara Üniversitesi’nde (f:7), İstanbul Üniversitesi’nde (f:5), Gazi Üniversitesi’nde (f:5) ve Dokuz Eylül Üniversitesi’nde (f:5) hazırlandığı belirlenmiştir. Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin, yayımlanma diline göre nasıl değiştiği aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Eğitim Politikalarının Analizi Konusundaki Tezlerin Yayım Diline Yönelik Bulgular

Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusundaki tezlerin yayım dili açısından dağılımı Şekil 3’te gösterilmiştir.

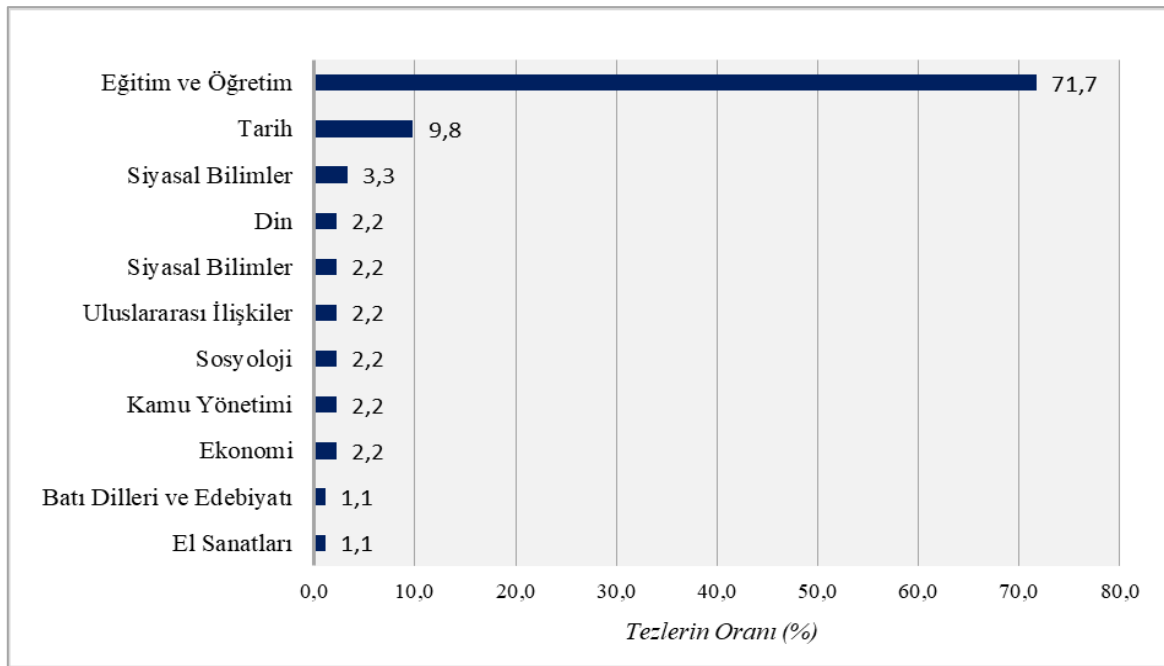
Şekil 3. Araştırmaya kaynaklık eden tezlerin hazırlandığı dile göre dağılımı

Şekil 3’te Türkiye’de gösterildiği gibi, Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusundaki tezlerin daha çok Türkçe hazırlandığı tespit edilmiştir. Hazırlanan

tezlerin %92,4'ü Türkçe olmasına karşın, %7,6'sı ise İngilizce olarak hazırlanmıştır. Türkiye'de eğitim politikalarının analizi konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin dizinlendiği konuya göre dağılımı aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Eğitim Politikalarının Analizi Konusundaki Tezlerin Dizin Alanına Yönelik Bulgular

Türkiye'de eğitim politikalarının analizi konusunda hazırlana 92 lisansüstü tezinin büyük bir çoğunluğu Şekil 4'te gösterildiği gibi, "eğitim ve öğretim" alanında (%71,7) dizinlenmiştir. Çalışmalara bakıldığında, tarih alanındaki dizinlenme oranının (%9,8), eğitim ve öğretim alanından sonra geldiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte; el sanatları, batı dilleri ve edebiyatı, ekonomi, kamu yönetimi, sosyoloji, uluslararası ilişkiler ve din alanlarında oldukça az oranda tez hazırlandığı belirlenmiştir.

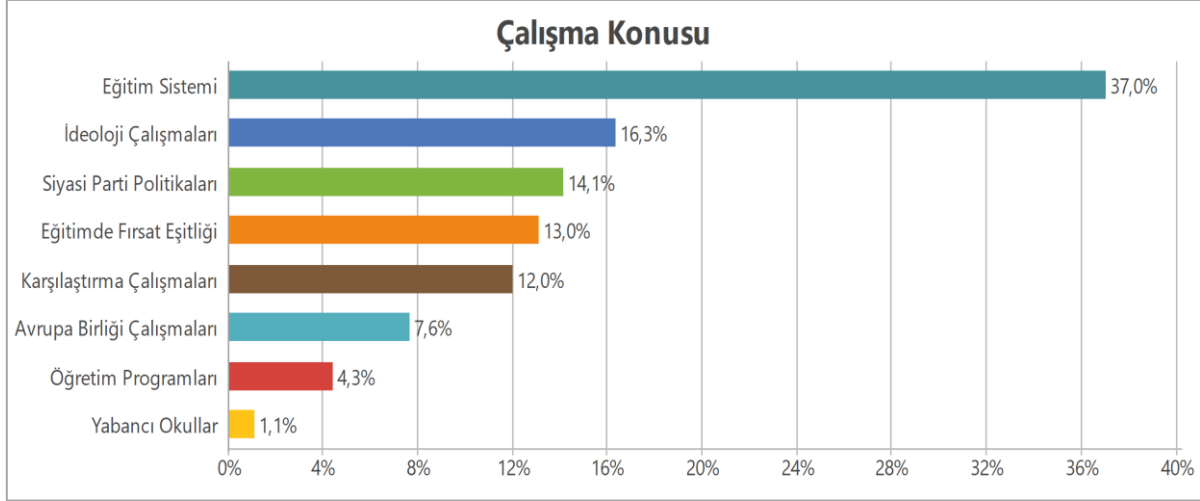
Şekil 4. Araştırmaya kaynaklık eden tezlerin dizinlendiği konuya göre dağılımı

Eğitim Politikalarının Analizi Konusundaki Tezlerin Yöntemlerine Yönelik Bulgular

Türkiye'de eğitim politikalarının analizine yönelik lisansüstü tezlerde, araştırmacılar tarafından tercih edilen araştırma yöntemleri, çalışmaların eğilimlerinin belirlenmesinde önemli fikirler verebilmektedir. Bu doğrultuda yapılan analizde; incelenen 92 tezin 83'ünde "nitel araştırma" yöntemleri tercih edildiği belirlenmiştir. Bu tezlerde özellikle politika analizleri yapıldığı için, veri kaynağı olarak dokümanlar kullanılmış ve doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Buna karşın sadece 5 tezde nicel araştırma yöntemleri tercih edilirken, 4 tezde ise karma araştırma yöntemi tercih edilmiştir.

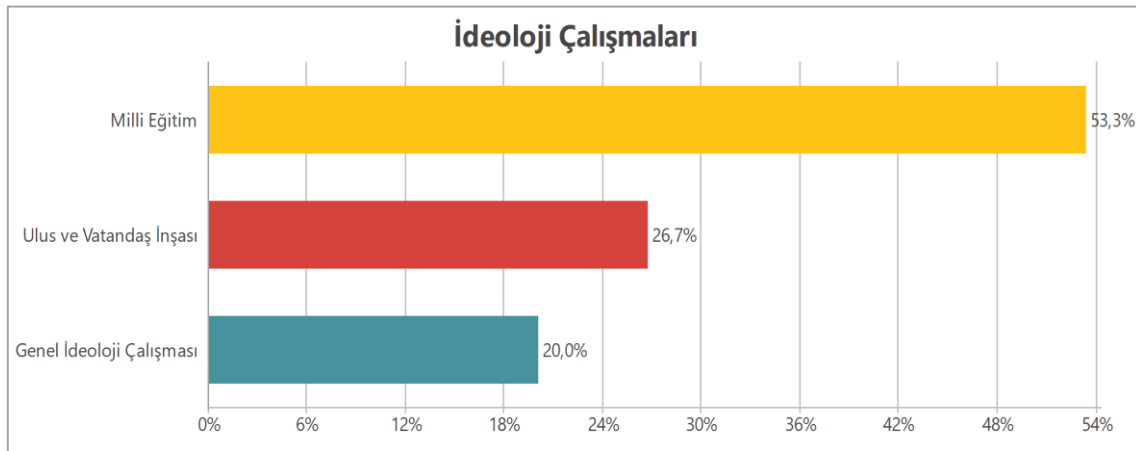
Eğitim Politikalarının Analizi Konusundaki Tezlerin Çalışma Konusuna Yönelik Bulgular

Çalışma konusu, lisansüstü tezlerin ana konu temalarıdır. Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin çalışma konusuna göre dağılımı aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

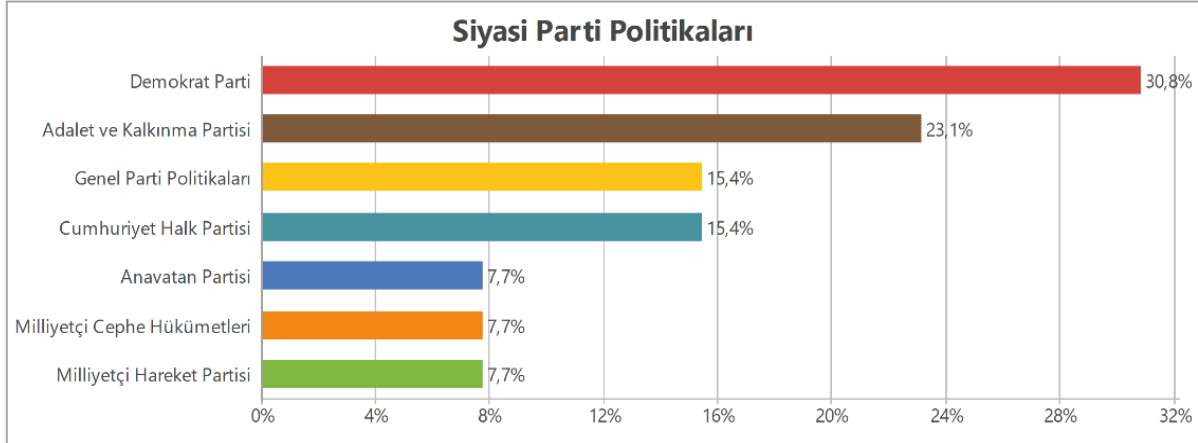
Şekil 5. Türkiye’de eğitim politikalarının analizine yönelik tezlerin çalışma konularına göre dağılımı

Şekil 5’te de gösterildiği gibi, Türkiye’de eğitim politikalarının analizine yönelik tezlerde 8 farklı konu ele alınarak çalışılmıştır. Bu çalışma konularından en fazla “eğitim sistemi” konusu (%37), araştırmacılar tarafından tercih edilmiştir. Ayrıca ideoloji çalışmaları (%16,3), siyasi parti politikaları (%14,2), eğitimde fırsat eşitliği (%13) ve karşılaştırma çalışmaları (%12) gibi konular yoğun olarak çalışılan konu temalarıdır. Bunun yanı sıra; Avrupa Birliği çalışmaları (%7,6), öğretim programları (%4,3) ve yabancı okullar (%1,1) gibi konu temaları daha az çalışılan konular arasındadır. Bu çalışma konularından “ideoloji çalışmaları” ve “siyasi parti politikaları” ayrıca kodlanarak analiz edilmiştir. Buna yönelik sonuçlar, aşağıda şekillerde gösterilmiştir (Şekil 6 ve Şekil 7).

Şekil 6. Türkiye’de eğitim politikalarının analizine yönelik tezlerin ideoloji çalışmaları açısından dağılımı

Çalışma konuları içerisinde yer alan ideoloji çalışmaları, Türkiye’de eğitim politikalarının analizine yönelik hazırlanan tezlerde önemli bir yere sahiptir. Şekil 6’da gösterildiği gibi, ideoloji çalışmaları kendi içerisinde “milli eğitim”, “ulus ve vatandaş inşası” ve “genel ideoloji çalışması” şeklinde 3 ayrı kategoride ele alınmıştır. İdeoloji açısından hazırlanan tezler incelendiğinde, en fazla milli eğitim (%53,3) kategorisinde tezlerin hazırlandığı tespit edilmiştir. Tezler içerisinde yer alan %20 oranındaki genel ideoloji çalışmaları ise başlı başına bir ideolojiyi işaret etmeyip, genel anlamda ideolojik analizlerin yapıldığı tez çalışmaları olarak dikkat çekmektedir.

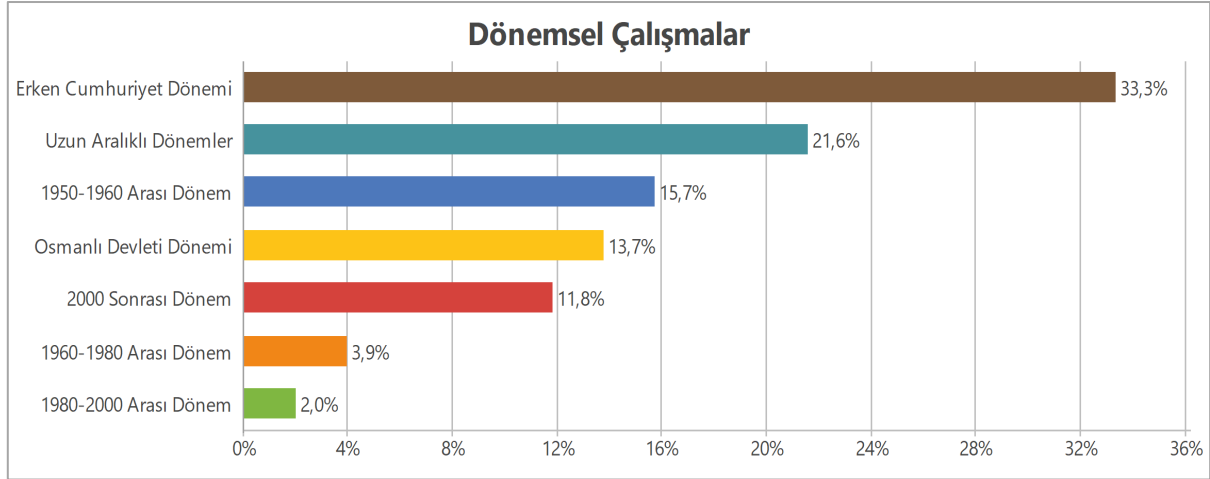

Şekil 7. Türkiye’de eğitim politikalarının analizine yönelik tezlerin siyasi parti politikaları açısından dağılımı

Çalışma konuları içerisinde yer alan ve dikkat çeken konulardan bir diğeri, siyasi parti politikalarıdır. Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda araştırma sınırlılıklarına göre yapılan analizde, 92 tez içerisinde 13 tezin çalışma konusu olarak siyasi parti politikalarını analiz ettiği tespit edilmiştir. Siyasi parti politikalarını çalışma konusu olarak ele alan tezler kendi içerisinde ayrıca incelendiğinde en fazla; “Demokrat Parti” (%30,8) ve “Adalet ve Kalkınma Partisi” (%23,1) öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra, incelenen tezlerde sadece bir partiyi değil, genel olarak parti politikalarının analiz edildiği tezlerin oranı %15,4’tür. Anavatan Partisi, Milliyetçi Cephe Hükümetleri, Milliyetçi Hareket Partisi gibi parti veya koalisyon partileri ise daha az oranda tezlerde çalışma konusu olarak ele alınan partilerdir.

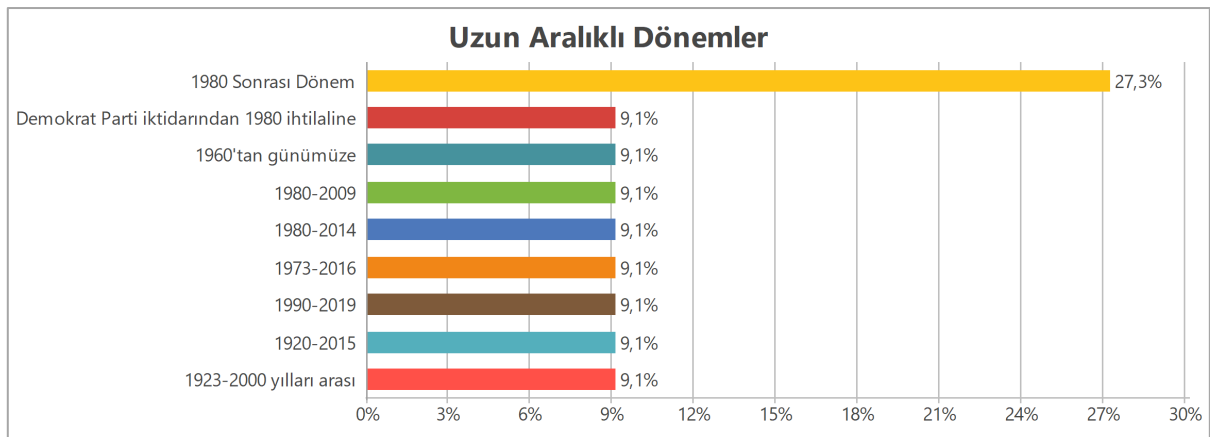
Eğitim Politikalarının Analizi Konusundaki Tezlerin Dönemlerine Yönelik Bulgular

Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerde hangi dönemlerin ele alındığı, aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 8. Türkiye’de eğitim politikalarının analizine yönelik tezlerin dönemsel çalışmalar açısından dağılımı

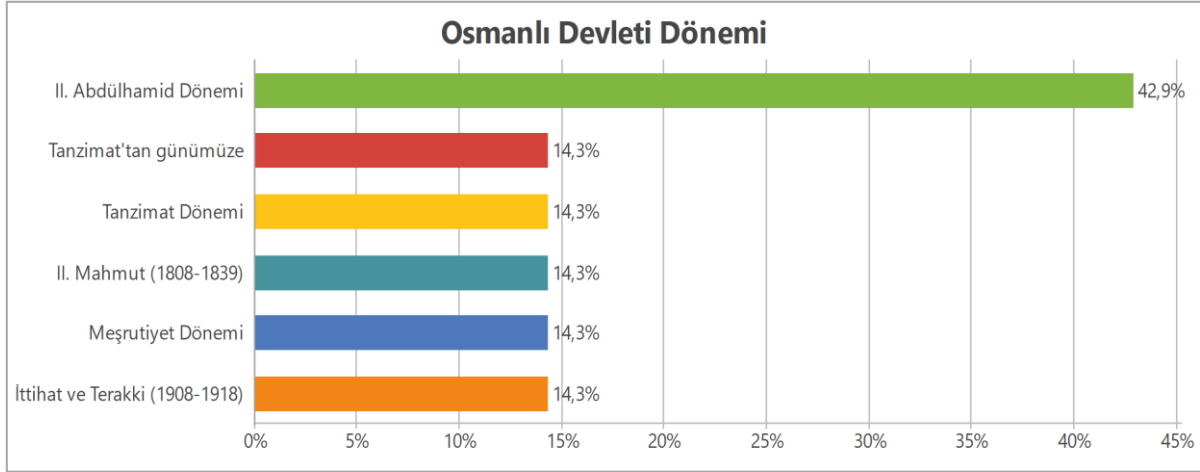
Dönemsel ayırım, politika analizleri için önemli bir ölçüttür. Eğitim politikalarının analizinin yapıldığı tezlerde, tarihî bir döneme göre analiz yapan tezler “dönemsel çalışmalar” olarak analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda Şekil 8’de görüldüğü gibi, dönemsel çalışmaların 7 farklı dönemde ele alındığı belirlenmiştir. İncelenen tezlerde öne çıkan dönemlerin; “Erken Cumhuriyet Dönemi” (%33,3), “uzun aralıklı dönemler” (%21,6) ve “1950-1960 arası dönem” (%15,7) olduğu görülmektedir. Uzun aralıklı dönemler, tarihi ayırım olarak 10 yıllık zaman dilimini aşan dönemlerdir. Erken Cumhuriyet Dönemi ise 1923-1960 yılları arasına tekabül etmektedir. Erken Cumhuriyet Dönemi içerisinde, 1923-1938 yılları arasını kapsayan “Atatürk Dönemi” en fazla çalışılan dönemdir. Yapılan analizlerde 1940’lı yıllar ve sonrasında, Atatürk Dönemine oranla daha az çalışıldığı belirlenmiştir. Dönemsel çalışmalar içerisindeki kategorilerden uzun aralıklı dönemler ve Osmanlı Devleti dönemleri ayrıca kendi içerisinde analiz edilerek, ortaya çıkan eğilimler aşağıdaki şekillerde gösterilmiştir (Şekil 9 ve Şekil 10).

Şekil 9. Türkiye’de eğitim politikalarının analizine yönelik tezlerin uzun aralıklı dönemler açısından dağılımı

Dönemsel ayırım olarak 10 yıllık zaman periyodundan daha uzun periyotların analiz edildiği dönemler, uzun aralıklı dönemleri oluşturmaktadır. Bu dönemlere

bakıldığında, tezlere yansıyan tarih aralıklarının daha çok 1900'lü yıllardan başlayıp 2000'li yıllara kadar uzanan tarih aralıklarında olduğu söylenebilir. Türkiye'de eğitim politikalarının analizine yönelik uzun aralıklı dönemlerin analiz edildiği tezlerde, 1980 sonrası dönemin (%27,3) daha fazla ele alındığı tespit edilmiştir.

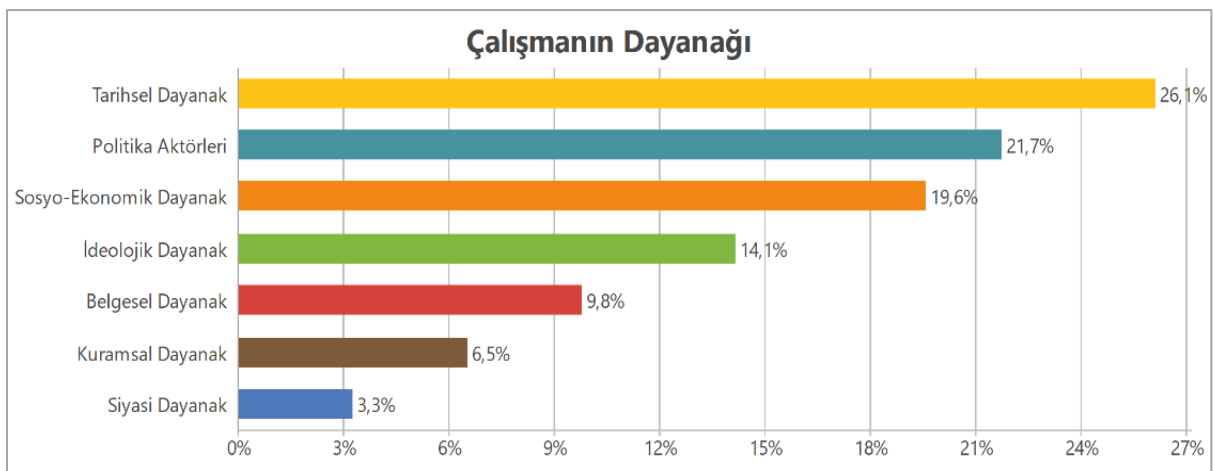

Şekil 10. Türkiye'de eğitim politikalarının analizine yönelik tezlerin Osmanlı Devleti dönemi açısından dağılımı

Osmanlı Devleti Dönemi, eğitim politikalarının analizin yapıldığı başlı başına ayrı bir dönemdir. Şekil 10'da gösterildiği gibi, Osmanlı Devleti Dönemi kendi içerisinde 6 alt döneme ayrılarak incelenmiştir. Bu dönemler içerisinde, II. Abdülhamit Dönemi (%42,9) en fazla üzerinde çalışılan dönem olarak dikkat çekmektedir.

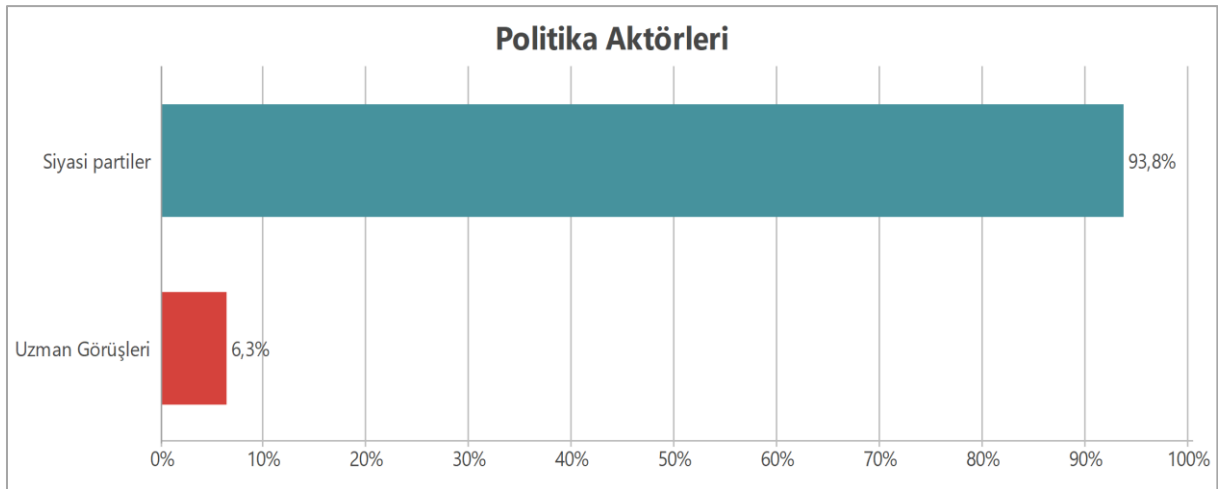
Eğitim Politikalarının Analizi Konusundaki Tezlerin Kuramsal Dayanaklarına Yönelik Bulgular

Çalışmanın kuramsal dayanağı, tezlerin eğitim politikalarını analiz ederken referans olarak yaslandıkları temeldir. Türkiye'de eğitim politikalarının analizi konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin kuramsal dayanaklarının neler olduğuna yönelik yapılan analiz sonuçları, aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

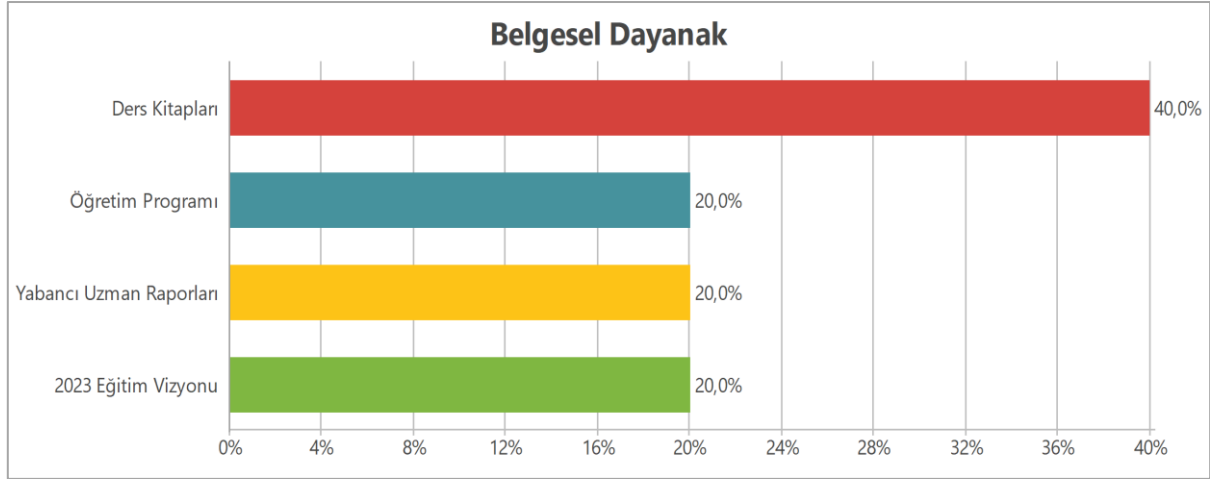
Şekil 11. Türkiye'de eğitim politikalarının analizine yönelik tezlerin çalışma dayanağı açısından dağılımı

Şekil 11’de gösterildiği gibi, çalışmanın dayanağı açısından lisansüstü tezlerin 7 farklı dayanağa göre hazırlandığı tespit edilmiştir. Buna göre; “tarihsel dayanak” (%26,1), “politika aktörleri” (%21,7) ve “sosyo-ekonomik dayanak” (%19,6) çalışmaların dayanağı olarak en fazla tercih edilen kategoriler olmuştur. Ayrıca eğitim politikalarının analizi ile ilgili tezlerde; belgesel (%9,8), kuramsal (%6,5) ve siyasi (%3,3) dayanaklar diğer kategorilere kıyasla daha az tercih edilen kategorilerdir. Belli bir ideolojiye yaslanarak analiz edilen eğitim politikalarına yönelik tezlerin oranı ise %14,1’dir. Çalışmanın dayanağı açısından daha detaylı bakıldığında, “politika aktörleri” ve “belgesel dayanak” kategorileri ayrıca analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, bunların da kendi içerisinde alt kategorilere ayrıldığı belirlenmiştir. Buna dair sonuçlar, aşağıda gösterilmiştir (Şekil 12 ve Şekil 13).

Şekil 12. Türkiye’de eğitim politikalarının analizine yönelik tezlerin politika aktörleri açısından dağılımı

Politika aktörleri, analizi yapılan eğitim politikalarının belirleyicidir. Bu yönüyle eğitim politikalarının analizinde politik aktörlerin kimler olduğu önemlidir. Şekil 12’de eğitim politikalarının analizine yönelik yapılan tezlerde çalışmanın dayanağı açısından politika aktörlerine vurgu yapan tezlerin kendi içerisindeki dağılımı gösterilmiştir. Buna göre, Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda yapılan tezlerin büyük çoğunluğunun “siyasi partiler” (%93,8) alt kategorisinde yer aldığı belirlenmiştir. Uzman görüşlerinin politika aktörü olarak referans alındığı çalışmaların oranı (%6,3) ise oldukça yetersizdir. Bunun yanı sıra tezlerde, bu iki politika aktörü dışında diğer aktörlerin dayanak noktası olarak alınmaması oldukça dikkat çekmektedir.

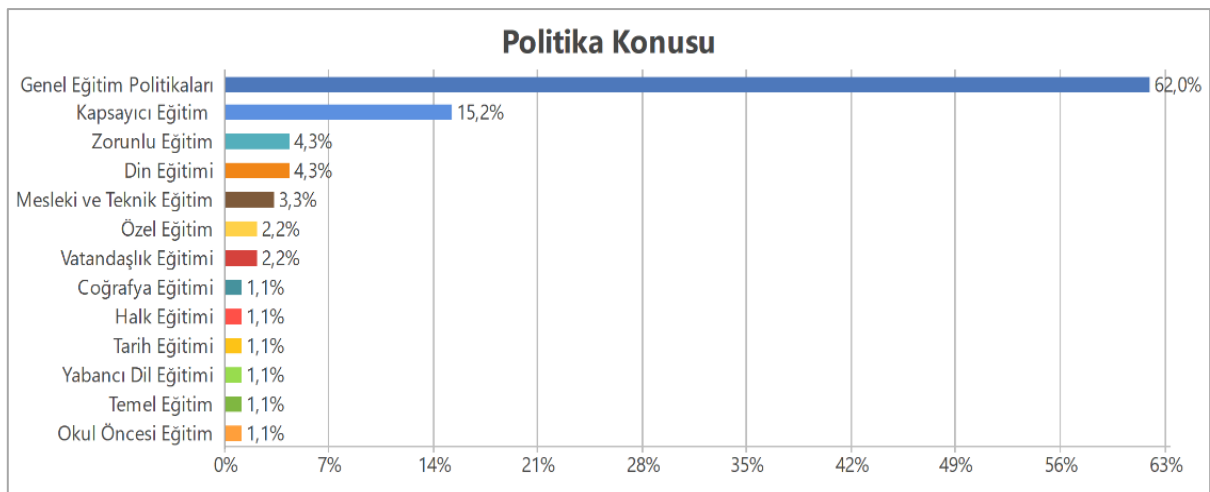

Şekil 13. Türkiye’de eğitim politikalarının analizine yönelik tezlerin belgesel dayanak açısından dağılımı

Belgesel dayanak, politika analizi yapılırken çalışmaya çıkış noktası olarak herhangi bir belge veya dokümanın referans alındığı dayanaktır. Şekil 13’te eğitim politikalarının analizine yönelik yapılan tezlerde çalışmanın dayanağı açısından belgelere vurgu yapan tezlerin kendi içerisindeki dağılımı gösterilmiştir. Buna göre; belgesel dayanak içerisinde 4 farklı belgeden yararlanılmıştır. Tezlerin büyük çoğunluğunda belge olarak ders kitaplarından (%40) yararlanıldığı tespit edilmiştir. Öğretim programı, yabancı uzman raporları ve 2023 Eğitim Vizyon belgesi de tezlerde referans alınan belgesel dayanaklardır.

Eğitim Politikalarının Analizi Konusundaki Tezlerde Öne Çıkan Politika Konularına Yönelik Bulgular

Politika konusu, tezlerin çalışma konusundan farklı olarak, tezlerde analizi yapılan politika konularıdır. Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerde, hangi politika konularının öne çıktığına yönelik yapılan analiz sonuçları aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 14. Türkiye’de eğitim politikalarının analizine yönelik tezlerin politika konusu açısından dağılımı

Şekil 14'te gösterildiği gibi, analiz yapılan politika konuları kendi içerisinde 13 alt kategoriye ayrılmıştır. Bunlar içerisinde tezlerde en fazla “genel eğitim politikaları” (%62) analiz edilmiştir. Buna ek olarak, “kapsayıcı eğitim” (%15,2) de ne fazla analizi yapılan politika konusudur. Coğrafya eğitimi, halk eğitimi, tarih eğitimi, yabancı dil eğitimi, temel eğitim ve okul öncesi eğitim gibi politika konuları tezlerde daha az konu edinilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda araştırma sınırlılıklarına göre yapılan analizde, 92 lisansüstü tez hazırlandığı ve bu tezlerden en fazla tezin 2019 yılında, en az tezin ise 2002 ve 2003 yıllarında hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. 2019, 2020, 2021 ve 2022 yıllarında ise tezlerin sayısının diğer yıllara oranla daha fazla olduğu görülmektedir. 1989-2014 yılları arasında eğitim politikaları alanında hazırlanmış 126 lisansüstü tezi inceleyen Özdem (2015), eğitim politikaları alanında tezlerin en çok 2007 yılında hazırlandığı sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada politika analizi ayrımı yapılmayıp, genel olarak eğitim politikalarına yönelik tezler incelendiği için, tezlerin sayısı daha fazla çıkmış olabilir. 2000’li yıllardan itibaren eğitim politikalarına yönelik tezlerin sayısında artış olması, Özdem’in (2015) yaptığı çalışmayla örtüşmektedir. Ayrıca Özdem’in (2015) yaptığı çalışma 2014 yılı ile sınırlı olduğu için, 2014 yılından sonraki politika analizine yönelik tezler çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda tezlerin 49 farklı üniversitede hazırlandığı, 18 üniversitede birden fazla tezin ve 31 üniversitede ise sadece tek bir tez hazırlandığı sonucuna ulaşmamıştır. Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi öne çıkmaktadır. Özdem’in (2015) yaptığı çalışmada, lisansüstü tezlerin 37 farklı üniversitede hazırlandığı ve en çok Ankara Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesinde tamamlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Her iki çalışmada da öne çıkan üniversitelerin; Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi olması önemlidir.

Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusundaki tezler çoğunlukla “eğitim ve öğretim” alanında dizinlenmiştir. Çalışmalara bakıldığında, tarih, el sanatları, batı dilleri ve edebiyatı, ekonomi, kamu yönetimi, sosyoloji, uluslararası ilişkiler ve din alanlarında da tez hazırlandığı belirlenmiştir.

İncelenen tezlerde, daha çok “nitel araştırma” yöntemleri tercih edilmiştir. Bu tezlerde özellikle politika analizleri yapıldığı için, veri kaynağı olarak dokümanlar kullanılmış ve doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Eğitim politikalarının analizi ile ilgili tezlerin büyük çoğunlukta politika değerlendirme araştırması olduğu için, bu tezlerde daha çok nitel araştırma yöntemlerinin tercih edilmesi doğaldır. Ayrıca çalışmaların dayanakları ile tezlerde kullanılan yöntemler de oldukça

uyumudur. Çünkü eğitim politikasının kaynakları genellikle yazılı belge ve dokümanlardır.

Türkiye’de eğitim politikalarının analizine yönelik tezlerde 8 farklı konu ele alınarak çalışılmıştır. Bu çalışma konularından en fazla eğitim sistemi konusudur. Ayrıca ideoloji çalışmaları, siyasi parti politikaları, eğitimde fırsat eşitliği ve karşılaştırma çalışmaları gibi konular yoğun olarak çalışılan konu temalarıdır. Özdem’in (2015) genel olarak eğitim politikalarına yönelik hazırlanan lisansüstü tezleri incelediği çalışmada tezlerin; “öğretim kademelerine yönelik politikalar”, “siyasi lider, eğitim uzmanı ve siyasi partilerin eğitim politikası uygulamaları”, “personel seçimi ve yetiştirme politikaları”, “eğitim planlaması ve finansmanı politikaları” ve “Avrupa Birliği ve karşılaştırmalı eğitim politikaları” konularında hazırlandığı belirlenmiştir. Bu çalışmada, genel olarak eğitim politikası tezleri incelenmesine rağmen benzer konu temaları ortaya çıkmış olabilir. Eğitim sistemi ve öğretim programları konu temaları öğretim kademelerine yönelik politikalar temasına, ideoloji ve siyasi parti politikaları konu temaları siyasi lider, eğitim uzmanı ve siyasi partilerin eğitim politikası uygulamaları temasına benzemektedir. Ayrıca eğitimde fırsat eşitliği konu teması eğitim planlaması ve finansmanı politikaları temasına benzemektedir. Her iki çalışmada da aynı çıkan konu teması ise Avrupa Birliği ve karşılaştırmalı eğitim politikaları konu temasıdır.

İdeoloji çalışmaları kendi içerisinde “milli eğitim”, “ulus ve vatandaş inşası” ve “genel ideoloji çalışması” şeklinde 3 ayrı kategoride ele alınmıştır. İdeoloji açısından en fazla milli eğitim kategorisinde tezlerin hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Siyasi parti politikalarını çalışma konusu olarak ele alan tezlerde “Demokrat Parti” ve “Adalet ve Kalkınma Partisi” öne çıkmaktadır.

Eğitim politikalarının analizinin yapıldığı tezlerde, tarihî bir döneme göre analiz yapan tezler dönemsel çalışmalardır. Dönemsel çalışmaların 6 farklı dönemde ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu dönemler; Osmanlı Devleti Dönemi, Erken Cumhuriyet Dönemi, 1950-1960 arası dönem, 1960-1980 arası dönem, 1980-2000 arası dönem ve 2000 sonrası dönemlerdir. Ayrıca bu dönemlerin yanı sıra, tarihi ayırım olarak 10 yıllık zaman dilimini aşan dönemlerin incelendiği zaman aralığı “uzun aralıklı dönemler” şeklinde kategorileştirilmiştir.

Ülkemizde eğitim politikaları analiz edilirken genel olarak bir dönemsel ayırım yapılmaktadır. Güler, (2004, s. 78-115) tarafından yapılan dönemsel ayırma göre Türkiye’deki eğitim politikası; Millîleştirme Devri (1923-1938), Hümanistleştirme Devri (1938-1950), Amerikalaştırma Devri (1950-1960), Plânlaştırma Devri (1960-1980) ve Neoliberalizm Devri (1980 ve sonrası) olarak dönemlere ayrılarak incelenebilir. Eğitim politikalarının analizi ile ilgili tezlerde ortaya çıkan dönemsel ayırım, alan yazındaki dönemsel ayırım ile örtüşmektedir. Özellikle Türk Eğitim Tarihindeki dönemsel ayırımın, politika analizlerindeki ayırım ile benzer bir şekilde ortaya çıktığı söylenebilir. Türkiye’de eğitim politikalarının analizine yönelik uzun aralıklı dönemlerin analiz edildiği tezlerde, 1980 sonrası dönemin daha fazla ele alındığı

sonucuna ulaşılmıştır. Osmanlı Devleti Döneminde ise II. Abdülhamit Dönemi en fazla üzerinde çalışılan dönem olarak dikkat çekmektedir.

Çalışmanın dayanağı, tezlerin eğitim politikalarını analiz ederken referans olarak yaslandıkları temeldir. Çalışmanın dayanağı açısından lisansüstü tezler 7 farklı dayanağa göre hazırlandığı tespit edilmiştir. Tarihsel dayanak, politika aktörleri ve sosyo-ekonomik dayanak çalışmaların dayanağı olarak en fazla tercih edilen kategorilerdir. Siyasi ve kuramsal dayanak kategorilerinde ise daha az tez hazırlandığı görülmektedir. Hesapçıoğlu (2009), eğitim politikasına kaynaklık eden belge ve düzenlemeleri kendi içerisinde sınıflandırmıştır. Buna göre; yasalar, müfredatlar, eğitime yön veren temel dokümanlar, toplantı ve şûra kararları, eğitime yönelik reform hareketleri ve kalkınma planları eğitim politikalarının kaynakları olabilir. Bu açıdan bakıldığında, analiz edilen tezlerin dayanaklarındaki tarihsel dayanağın eğitime yönelik reform hareketleriyle, sosyo-ekonomik dayanağın kalkınma planlarıyla ve politika aktörlerinin ise temel yasalar ve dokümanlar ile örtüştüğü söylenebilir.

Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunda yapılan tezlerin büyük çoğunluğunun “siyasi partiler” alt kategorisinde yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Uzman görüşlerinin politika aktörü olarak referans alındığı çalışmaların oranı ise oldukça yetersizdir. Bu iki politika aktörü dışında, diğer aktörlerin dayanak noktası olarak alınmaması oldukça dikkat çekmektedir. Yıldız ve İnci’ye (2018) göre eğitim politikalarının aktörleri “iç güçler” ve “dış güçler” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İç güçler; yasama organı, hükümet programları, Türk milli eğitiminin temel ilkeleri, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Milli Eğitim Şuraları, Maarif Kongreleri, kalkınma planları, sivil toplum kuruluşları, siyasi partiler, araştırma kuruluşlarının raporları ve medyadır. Dış güçler ise; küreselleşme ve eğitim politikaları, uluslararası ekonomik aktörler, yabancı uzman raporları, Avrupa Birliğine katılım süreci ve yansımaları ve uluslararası antlaşmalardır. Buna karşın, genel olarak düşünüldüğünde eğitim politikası aktörleri; resmi aktörler, sivil aktörler ve uluslararası aktörler olarak da sınıflandırılabilir (Purtaş, 2021). Türkiye’de politikaya etki eden resmi aktörler; yargı, hükümet, parlamento ve kamu bürokrasisi örnek verilebilir. Politikaya etki eden sivil aktörler; vatandaşlar, baskı ve çıkar grupları, sivil toplum kuruluşları, siyasi partiler, düşünce kuruluşları, cemaatler, kanaat önderleri ve yerel yöneticilerdir. Politikaya etki eden uluslararası aktörler ise; uluslararası kuruluşlar ve yabancı devletlerdir (Korumaz, 2017). Tezlerde, politika aktörü olarak oldukça sınırlı sayıda politik aktörün politikalarının analiz edildiği dikkat çekmektedir.

Politika konusu, tezlerin çalışma konusundan farklı olarak tezlerde analiz yapılan politika ve devletler tarafından uygulanan politikalar. Tezlerde en fazla analizi yapılan genel eğitim politikaları ve kapsayıcı eğitim politikalarıdır. Buna karşın; coğrafya eğitimi, halk eğitimi, tarih eğitimi, yabancı dil eğitimi, temel eğitim ve okul öncesi eğitim gibi politika konuları tezlerde daha az çalışılmıştır. Türkiye’de eğitim politikaları, bir devlet politikasından ziyade hükümet politikası olarak

belirlenmektedir ve yeterli düzeyde güncellenememesinden kaynaklı olarak bu politikaların, ihtiyaçları karşılama noktasında yetersiz kaldığı söylenebilir (Yıldız ve Yıldız, 2016). Bu gerekçeden hareketle, tezlerde en fazla genel eğitim politikalarının konu olarak analiz edilmesi anlaşılabilir. Benzer şekilde, kapsayıcı eğitim de Türk eğitim sisteminde oldukça önemli bir yere sahiptir. Türkiye’de, son yıllarda yaşanan uluslararası göç sebebiyle çok sayıda yabancı uyruklu öğrenci eğitim sistemine dâhil olmuştur. Bu yüzden, göçmen ve mülteci öğrencilerin eğitimi konusunda hem mevzuat hem de uygulama açısından bazı önlemlerin alınması gerekmektedir (Aydın Güngör ve Pehlivan, 2021). Eğitim politikalarının analizine yönelik yapılan tezlerde kapsayıcı eğitim politikalarının analiz edilmesi, bu doğrultuda bakıldığında daha iyi anlaşılabilir.

Bu araştırmanın bulgularına dayanarak, eğitim politikalarının analizi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin kapsamının genişletilmesi önerilmektedir. Öncelikle, tezlerin belirli üniversitelerde yoğunlaşması, farklı akademik kurumların da bu alandaki çalışmalara teşvik edilmesi gerektiğini göstermektedir. Ayrıca, nitel araştırma yöntemlerinin ağırlıklı olarak tercih edilmesi dikkate alındığında, nicel ve karma yöntemlerin de daha fazla kullanılması, veri çeşitliliğini artırarak daha kapsamlı analizlere imkân tanıyacaktır. Eğitim sistemi üzerine yoğunlaşan çalışmaların yanı sıra, farklı eğitim politikası bileşenleri (Örneğin; öğretmen politikaları, finansman modelleri, müfredat reformları) üzerine de daha fazla tez yapılması teşvik edilmelidir. Son olarak, tarihsel ve sosyo-ekonomik dayanaklar kadar, uluslararası karşılaştırmalı analizler ve geleceğe yönelik projeksiyonlar da araştırmalara dâhil edilerek eğitim politikaları analizine daha geniş bir perspektif kazandırılmalıdır.

Extended Abstract

The Place of Analysis of Educational Policies in Graduate Theses: Thematic Content Analysis

Hamza YAKAR, Mine KOZANHAN ÇAKIR

Introduction

Practices in educational institutions are reflections of public policy. In this respect, one of the factors determining the education system in Türkiye is education policies. Determination of educational policy and evaluation of its results are important in terms of educational science. In Türkiye, studies on education policy are conducted at different scales (Özdem, 2015). Among these studies, the studies in which educational policies are analysed are quite remarkable. Studies analysing educational policies for a period, an administrator, a country or a field of education in Türkiye help to understand the policies that shape education and the internal or external factors that shape the education system. While education policies are

---

shaped according to the economic, cultural and social objectives of governments, the long-term effects of these policies on individuals and society play a critical role in terms of the accessibility, quality and equity of education (Ball, 2012). Analysing education policies is necessary to ensure equality of opportunity in education, promote social justice and stimulate economic development (Ozga, 2000). While education policies are shaped in line with the economic, social and cultural goals of states, they directly affect individuals' access to educational opportunities, social equality and democratic participation (Paglayan, 2024). Analysing these policies is of great importance to ensure that education systems achieve a fair and inclusive structure and to understand their long-term effects on society.

Method

This study, which was conducted to determine the trends of postgraduate theses on the analysis of educational policies in Türkiye, was conducted by thematic content analysis. Thematic content analysis studies are studies that critically examine, synthesise and interpret the results of more than one research on the same subject based on determined themes or templates (Walsh and Downe, 2005). In the study, theses were analysed, synthesised and interpreted by classifying them within the framework of certain themes and templates. Through thematic content analysis, it has been determined how academic studies on educational policies show a trend according to years, research methods, periods analysed, prominent policy issues and study bases. Thus, similarities and differences were revealed and the current situation in the field was evaluated in detail. This method enabled the researchers to analyse previous studies on the subject from a holistic perspective and to identify gaps in the field and suggestions for future studies.

Results and Discussion

In the analysis made according to the research limitations on the analysis of educational policies in Türkiye, a total of 92 postgraduate theses were prepared between 2001 and 2023. According to the results of the research, it was determined that there was an increase in the number of theses prepared after 2019 on the analysis of educational policies. Accordingly, it was determined that the highest number of theses were prepared in 2019 and the lowest number of theses were prepared in 2002 and 2003. In 2019, 2020, 2021 and 2022, the number of theses is higher than in other years. In the analysis conducted according to the research limitations on the analysis of educational policies in Türkiye, a total of 92 postgraduate theses were prepared in 49 different universities.

The research methods preferred by the researchers in postgraduate theses on the analysis of educational policies in Türkiye can provide important ideas in determining the trends of the studies. In the analysis made in this direction, it was determined that 'qualitative research' methods were preferred in 83 of the 92 theses examined. Since policy analyses were conducted in these theses, documents were

used as data sources and document analysis method was preferred. In the theses on the analysis of education policies, 8 different subjects were studied. Among these study topics, "education system" (37%) was the most preferred by the researchers. In addition, ideology studies (16,3%), political party policies (14,2%), equality of opportunity in education (13%) and comparison studies (12%) are the subject themes that are intensively studied. On the other hand, themes such as European Union studies (7,6%), curricula (4,3%) and foreign schools (1,1%) are among the less studied topics. Among these study themes, "ideology studies" and "political party policies" were coded and analysed separately.

Özdem (2015), who analysed 126 postgraduate theses prepared in the field of educational policies between 1989-2014, concluded that most of the theses in the field of educational policies were prepared in 2007. In this study, the number of theses may have been higher since theses on educational policies in general were analysed rather than policy analysis. Based on the findings of this study, it is suggested that the scope of postgraduate theses on the analysis of educational policies should be expanded. First of all, the concentration of theses in certain universities shows that different academic institutions should be encouraged to work in this field. In addition, considering that qualitative research methods are predominantly preferred, more use of quantitative and mixed methods will increase the diversity of data and enable more comprehensive analyses.

Kaynaklar

- Anderson, J. (2006). *Public policy making*. Houghton Mifflin Company.
- Aydın Güngör, T., & Pehlivan, O. (2021). Kapsayıcı eğitimin Türk eğitim sistemindeki yeri ve önemi. *Studies in Educational Research and Development*, 5(1), 48-71
- Ball, S. J. (2012). *Global Education Inc.: New policy networks and the neoliberal imaginary*. Routledge.
- Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Çevik, H.H. (1998). Kamu politikaları analizi çalışmaları üzerine Türkiye açısından bir değerlendirme. *Amme İdaresi Dergisi*, 31(2), 103-112.
- Demir, F. (2011). Kamu politikası ve politika analizi çalışmalarının teorik çerçevesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (30), 107-120.
- Dye, T. (2002), *Understanding public policy*. Prentice Hall.
- European Commission. (2020). *Education and training monitor 2020*. Publications Office of the European Union.
- Göçoğlu, V. (2019). Bir kamu politikası analizi denemesi: Türkiye ekseninde doğalgaz ve arz güvenliği. II. ALKUSAM Uluslararası İlişkiler Kongresi, *Bildiri Özeti Kitabı*.
- Gül, H. (2015). Kamu politikası analizi, yöntemleri ve teknikleri. *Yasama Dergisi*, (29), 5-31.
- Güler, A. (2004). *Türk eğitim politikasının tarihsel süreci*. Yeryüzü.

- Hesapçıoğlu, M. (2009). Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde eğitim politikası ve felsefesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 29(29), 121-138.
- Karatay, Z., & Emimi, F.T. (2022). Kamu politikası analizi: İlköğretim eğitim politikaları. *Management and Political Sciences Review*, 4(2), 108-128.
- Kayıkcı, S. (2013). Türkiye’de kentsel dönüşüm politikası analizi. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 62-94.
- Korumaz, M. (2017). *Eğitim politikası süreçlerinde eğitim yöneticilerinin rollerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi.
- Kuruca, M.Y., & Işıkçı, Y.M. (2022). Türkiye’de Çocuk mahkemelerinin kurulmasına yönelik kamu politikası analizi. *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 48-70.
- OECD. (2018). *Equity in Education: Breaking down barriers to social mobility*. OECD Publishing.
- Orhan, G. (2013). Türkiye’de çevre politikaları: Değişen söylemler, değişmeyen öncelikler. *Memleket Siyaset Yönetim*, 8(19-20), 1-24.
- Ozga, J. (2000). *Policy Research in Educational Settings: Contested Terrain*. Open University Press.
- Özdem, G. (2015). Türkiye’de eğitim politikaları alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (1989-2014). *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(3), 631-646.
- Paglayan, A. (2024). *Raised to obey: the rise and spread of mass education*. Princeton University Press.
- Purtaş, M. (2021). *Türkiye’deki eğitim politikalarının eğitim çalışanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Şahin, A., & Sadioğlu, U. (2023). Türkiye Kalkınma Planlarında deniz güvenlik politikaları analizi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 19(44), 139-180.
- Walsh, D., & Downe, S. (2005). Meta-synthesis method for qualitative research: A literature review. *Journal of Advanced Nursing*, 50(2), 204-211. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2005.03380.x>
- Yıldız, O., & Yıldız, T. (2016). Türkiye Cumhuriyeti eğitim politikaları. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 24-41.
- Yıldız, S., & İnci, S. (2018). Eğitimin politik temelleri. (Ed.: S. Çelenk). *Eğitime giriş*. (ss. 167-198), (1. Baskı), Pegem Akademi.
- Yılmaz, F.K., & Ergül, S. (2021). Sağlık politikası analizi: göçmen sağlığı kapsamında Suriyeli sığınmacılar. *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 119-128.

Yazar beyanları/Statements of the authors

Etik <ul style="list-style-type: none"> ✓ “Eğitim Politikalarının Analizi Konusunun Lisansüstü Tezlerdeki Yeri: Tematik İçerik Analizi” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup, toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. ✓ Nitel araştırma yöntemlerinden tematik içerik analizi ile yapılmış bu çalışmada, erişime açık dokümanlar üzerinden veriler toplanıp analiz edildiği ve etik kurul izni gerektirecek bir yöntem tercih edilmediği için etik kurul izni alınmamıştır.	Ethic <ul style="list-style-type: none"> ✓ Scientific, ethical and citation rules were followed during the writing process of the study titled “The Place of Analysis of Educational Policies in Graduate Theses: Thematic Content Analysis”, no falsification was made on the collected data and this study was not sent to any other academic publication medium for evaluation. ✓ In this study, which was conducted with thematic content analysis, one of the qualitative research methods, ethics committee permission was not obtained since the data were collected and analysed through documents open to access and a method that would require ethics committee permission was not preferred.
Yazar Katkıları <ul style="list-style-type: none"> ✓ Bu çalışmaya yazarların katkı oranları eşittir.	Contribution of Authors <ul style="list-style-type: none"> ✓ The contributions of the authors to this study are equivalent.
Çatışma Beyanı <ul style="list-style-type: none"> ✓ Makalemiz ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur ve yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.	Conflict Statement <ul style="list-style-type: none"> ✓ There is no financial conflict of interest with any institution, organization, person related to our study and there is no conflict of interest between the authors.